

Nr 50.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckt motion om befrielse från skatt för familjebidrag, som utgår till ägare av eget hem.

(2:a avd.)

I en inom riksdagen väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, II: 305, av herr *Johansson* i Stockholm m. fl. har hemställts, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om sådan ändring i gällande förordningar att familjebidrag som utgår till ägare av eget hem icke blir föremål för beskattning».

Beträffande motiveringen för det i motionen framställda yrkandet får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen.

Sedan 1935 års riksdag beslutat dels att inrätta en statlig utlåningsfond, benämnd lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer, vilken förvaltas av statskontoret, dels ock att för budgetåret 1935/36 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kronor till främjande av bostadsförsörjning för dylika familjer (familjebidrag), utfärdades av Kungl. Maj:t *kungörelsen den 4 september 1935 (nr 512) om lån och bidrag av statsmedel till främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer*. Denna kungörelse har sedermera ändrats vid flera tillfällen, bl. a. genom kungörelse den 27 maj 1938 (nr 246), varigenom kungörelsens rubrik erhållit ändrad lydelse i så måtto, att kungörelsen angives gälla lån och bidrag av statsmedel för beredande av hyresbostäder åt mindre bemedlade, barnrika familjer. I sin nuvarande lydelse innehåller kungörelsen, såvitt här är av intresse, i huvudsak följande bestämmelser. För beredande av billiga hyresbostäder åt mindre bemedlade, barnrika familjer i städer samt i stadslignande och andra tätare bebyggda samhällen kunna under vissa i kungörelsen närmare angivna villkor lån (*bostadsanskaffningslån*) och årliga bidrag (*familjebidrag*) av statsmedel eller ock enbart dylika bidrag beviljas vederbörande kommun eller, under förmedling av denna, allmännyttigt bostadsföretag. Om särskilda skäl därtill äro, må bostadsanskaffningslån och familjebidrag eller ock enbart dylika bidrag beviljas jämväl för beredande av billiga hyresbostäder åt mindre bemedlade, barnrika familjer i ort på den egentliga landsbygden. Bostadsanskaffningslån och familjebidrag beviljas av statens byggnadslånebyrå. Familjebidrag beviljas kommun eller bostadsföretag för att såsom hyresavdrag tillgodokomma mindre bemedlade, barnrika familjer. På grundval av de förhållanden, som ha avseende å fas-

tighetens ekonomi, skola efter förslag av kommunen eller bostadsföretaget av byggnadslånebyrån fastställas standardhyror för de särskilda lägenheterna. De hyror, vilka skola erläggas av sådana familjer som ovan nämnts, bestämmas genom att från standardhyrorna göras procentuella hyresavdrag, uppgående till mellan 30 procent (för familj med 3 barn) och 70 procent (för familj med 8 eller flera barn).

Enligt *förordningen den 15 juni 1935 (nr 319) angående skattefrihet för viss förmån av hyresavdrag* skall förmån, vilken såsom hyresavdrag tillgodokommer mindre bemedlad, barnrik familj från å riksstaten uppfört anslag för främjande av bostadsförsörjning för dylika familjer, vid tillämpning av kommunalskattelagen och förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt (numera förordningen om statlig inkomstskatt) ej utgöra skattepliktig inkomst.

1938 års riksdag beslöt dels medgiva, att lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer finge disponeras jämväl för beredande av bostäder i egnahem åt sådana familjer, dels ock för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kronor till främjande av bostadsförsörjning för dylika familjer (familjebidrag). I anslutning härtill utfärdade Kungl. Maj:t *kungörelsen den 27 maj 1938 (nr 247) om lån och bidrag av statsmedel för beredande av bostäder i egnahem åt mindre bemedlade, barnrika familjer*. Denna kungörelse innehåller i sin nuvarande lydelse bl. a. följande bestämmelser. För att åt mindre bemedlade, barnrika familjer bereda billiga bostäder i egnahem å mark, som innehaves med äganderätt eller tomträtt, må under vissa i kungörelsen närmare angivna villkor beviljas lån av statsmedel (*bostadsanskaffningslån*) samt medgivas eftergifter å de för lånen fastställda ränte- och annuitetsbeloppen (*familjebidrag*). Bostadsanskaffningslån lämnas under förmedling av vederbörande kommun eller i vissa fall av enskilt företag. Bostadsanskaffningslån och familjebidrag beviljas av statens byggnadslånebyrå. Bostadsanskaffningslån skall i regel utgöra till $\frac{2}{100}$ en räntefri stående del, till likaledes $\frac{2}{100}$ en stående del, varå ränta utgår, och till återstoden en amorteringsdel. Amorteringsdelen skall vara slutamorterad inom 20 år. Familjebidrag skola tillgodokomma mindre bemedlade, barnrika familjer i form av avdrag å de årliga ränte- och annuitetsbeloppen eller i visst fall såsom kontantbidrag. Bidragen, vilka sålunda i regel högst kunna uppgå till nämnda belopp och vilka under särskilda förhållanden kunna återkrävas, bestämmas av byggnadslånebyrån. För varje fastighet skall beräknas en normal årlig bostadskostnad. Familjebidraget skall bestämmas till ett procentuellt belopp av normalkostnaden, nämligen lägst 30 procent (för familj med 3 barn) och högst 70 procent (för familj med 8 eller flera barn).

Till och med budgetåret 1943/44 kallades ifrågavarande anslag å riksstaten »Främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer». Från och med budgetåret 1944/45 har emellertid anslaget erhållit följande ändrade benämning: »Hyresrabatter för mindre bemedlade, barnrika familjer.»

Vid 1947 års riksdag beslöts i anledning av propositionen nr 235 en omläggning av den statliga låne- och bidragsverksamheten till förmån för bostadsförsörjningen. Denna omläggning innebar bl. a., att det dittillsvarande familjebidraget ersattes med ett familjebostadsbidrag till familjer med minst 2 minderåriga barn i ny- och ombyggda hus. Vidare infördes en särskild bostadsrabatt (det s. k. trekronorsbidraget) i syfte att stödja familjer med begränsade inkomster och med lägenhet i vissa av kommun eller allmännyttigt företag förvaltade hus. Bestämmelserna angående familjebostadsbidraget skulle träda i kraft den 1 juli 1948 och föreskrifterna om de särskilda bostadsratterna den 1 juli 1947. Vissa ändringar häri ha vid innevarande års riksdag föreslagits i propositionen nr 231. I den sistnämnda propositionen ha — liksom i den vid årets riksdag framlagda statsverkspropositionen — för hyresrabatter för mindre bemedlade, barnrika familjer, vilken benämning sålunda bibehållits å riksstaten, upptagits ett förslagsanslag av 20 miljoner kronor och för särskilda bostadsrabatter ett reservationsanslag av 1 miljon kronor.

I en den 17 februari 1945 till finansdepartementet inkommen skrift har *Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund* anfört, att fråga uppkommit, huruvida familjebidrag (hyresrabatter) som utgått enligt 1938 års kungörelse — i likhet med hyresavdrag enligt 1935 års kungörelse — vore undantagna från skatteplikt. Enligt förbundets erfarenhet bleve hyresratterna på sina håll ej beskattade, men på andra håll, däribland i Stockholm, underkastades desamma beskattning. Då förbundet hade anledning förmoda, att lagstiftarnas avsikt varit att såväl hyresavdrag som hyresrabatter skulle vara undantagna från skatteplikt, hemställde förbundet, att förslag i förtydligande syfte måtte föreläggas riksdagen. Detta kunde ske genom att i 1935 års förordning angående skattefrihet för viss förmån av hyresavdrag efter ordet »hyresavdrag» tillades orden »och hyresrabatt».

Överståthållarämbetet har, efter remiss, avgivit yttrande över denna framställning och därvid framhållit bl. a. följande. Då uttrycklig bestämmelse saknades angående skattefrihet för familjebidrag enligt 1938 års kungörelse, hade beskattningsnämnderna i Stockholm ansett desamma icke kunna undantagas från beskattning. Ehuru enligt överståthållarämbetets uppfattning en olika behandling i skattehänseende av å ena sidan hyresavdrag och å andra sidan sådant familjebidrag vore principiellt motiverad, ansåge sig ämbetet dock, med hänsyn till den lättnad det skulle innebära för beskattningsnämnderna att icke behöva räkna med dessa för skatteunderlagets storlek helt visst betydelselösa intäkter, böra tillstyrka, att åtgärder vidtoges i syfte att familjebidrag i likhet med hyresavdrag undantogs från skatteplikt.

Berörda framställning har hittills icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I den föreliggande motionen har — under hänvisning till den av *Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund* gjorda framställningen — framhål-

lits, att en beskattning av familjebidragen enligt 1938 års kungörelse medförde den konsekvensen att småstugeägaren bleve sämre ställd än hyresgästen i ett subventionerat hyreshus.

Utskottet. I den förevarande motionen har yrkats skrivelse till Kungl. Maj:t med hemställan om sådan ändring av gällande författningar, att familjebidrag, som utgår till ägare av egethem, icke blir föremål för beskattning.

Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen utgår enligt kungörelsen den 4 september 1935 om lån och bidrag av statsmedel för beredande av hyresbostäder åt mindre bemedlade, barnrika familjer familjebidrag för att såsom hyresavdrag tillgodokomma sådana familjer. Genom en förordning den 15 juni 1935 har föreskrivits, att dylik förmån av hyresavdrag icke skall utgöra skattepliktig inkomst. Vidare utgår enligt kungörelsen den 27 maj 1938 om lån och bidrag av statsmedel för beredande av bostäder i egnahem åt mindre bemedlade, barnrika familjer familjebidrag, varmed i regel avses att medgiva eftergift å fastställda ränte- och annuitetsbelopp för enligt sistnämnda kungörelse beviljat bostadsanskaffningslån. Någon uttrycklig föreskrift om skattefrihet för familjebidrag enligt 1938 års kungörelse har ej meddelats. På grund härav har vid tillämpningen fråga uppkommit, huruvida familjebidrag, som utgått jämlikt sistnämnda kungörelse, enligt gällande bestämmelser utgöra skattepliktig inkomst eller icke. Praxis synes därvid ha varit oenhetlig. Medan beskattningsnämnderna i Stockholm ansett sådant familjebidrag vara underkastat skatteplikt, ha enligt uppgift beskattningsnämnderna på vissa andra håll i landet med hänsyn till stadgandet i 1935 års förordning angående skattefrihet för hyresavdrag betraktat jämväl nämnda familjebidrag som icke skattepliktig inkomst.

Det tillkommer givetvis icke utskottet att taga ställning till denna tolkningsfråga, vilken, såvitt utskottet har sig bekant, icke varit föremål för skattedomstolarnas prövning. Då emellertid olika uppfattningar i detta hänseende kommit till uttryck vid tillämpningen, finner utskottet önskvärt, att den oklarhet, som här råder, genom införande av tydligare bestämmelser undanröjes. Utskottet vill härvid påpeka, att förmånen av hyresavdrag enligt 1935 års kungörelse och familjebidraget enligt 1938 års kungörelse utgå från ett och samma anslag å riksstaten, vilket anslag från och med budgetåret 1944/45 benämnes »Hyresrabatter för mindre bemedlade, barnrika familjer». Även om de båda bidragsformerna i så måtto äro olika, att hyresavdraget enligt 1935 års kungörelse utgår för en förhyrd bostad, medan däremot familjebidraget enligt 1938 års kungörelse gäller en bostad, som innehaves med äganderätt, är dock syftet med dessa förmåner detsamma. I båda fallen avses att bereda hjälp åt mindre bemedlade, barnrika familjer. Bägge bidragsformerna ha sålunda tillkommit i barnens intresse. På grund härav och då hyresavdraget enligt 1935 års kungörelse är undantaget från skatteplikt, synas utskottet vissa skäl kunna anföras för att även

familjebidraget enligt 1938 års kungörelse bör vara fritaget från beskattning.

Emellertid anser sig utskottet icke böra, såsom i motionen yrkats, föreslå skrivelse till Kungl. Maj:t med hemställan om förslag i ämnet. 1946 års riksdag har på förslag av samma års bevillningsutskott i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställt om en översyn av reglerna om skattefrihet för vissa slag av intäkter i syfte att åvägabringa en samordning mellan dessa regler och de sociala förmånerna. Denna översyn har visserligen ännu icke kommit till stånd, men utskottet förutsätter, att så kommer att ske så snart tillfälle därtill gives. Enligt utskottets mening bör spørsmålet om den skatterättsliga behandlingen av de ifrågakvarande familjebidragen därvid tagas under övervägande. Vid denna omprövning bör uppmärksamhet ägnas även åt de bidragsformer, som vid den år 1947 beslutade omläggningen av den statliga låne- och bidragsverksamheten till förmån för bostadsförsörjningen ersatt familjebidragen, liksom även åt andra därmed jämförliga bidragsformer. Med hänsyn härtill avstyrker utskottet det i den förevarande motionen framställda yrkandet.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att motionen II: 305 av herr Johansson i Stockholm m. fl. om befrielse från skatt för familjebidrag, som utgår till ägare av eget hem, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 1 juni 1948.

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON.

Närvarande: se under betänkandet nr 49.
